

Ingliz tilining xalqaro aloqa vositasi sifatidagi o‘rni

Hasanov Suhrob Shavkat o‘g‘li
hasanov.suhrob7219919@gmail.com
Assistant-o‘qituvchi
Samarqand davlat chet tillar instituti

Annotatsiya. Mazkur tadqiqot ingliz tilining xalqaro aloqa vositasi sifatidagi ahamiyatini tahlil qiladi. Hozirgi globalizatsiya davrida ingliz tili xalqaro diplomatiya, biznes, fan, ta’lim va texnologiya sohalarida asosiy muloqot vositasi hisoblanadi. Ingliz tilining keng tarqalganligi va universal maqomi uni dunyo miqyosida muhim o‘ringa ega bo‘lishiga olib kelgan. Tadqiqotda ingliz tilining jahon miqyosidagi tarqalishi, xalqaro hamkorlikdagi ahamiyati va uning o‘qitish usullari haqida batafsil ma’lumot berilgan.

Kalit so‘zlar: xalqaro aloqa, ingliz tili globalizatsiyada, xalqaro hamkorlik, diplomatiya va biznes, ta’lim va texnologiya, global til.

Role of English as a media of international communication

Hasanov Suhrob Shavkat ugli
hasanov.suhrob7219919@gmail.com
Teacher-assistant
Samarkand State Institute of Foreign Languages

Annotation. This study examines the significance of English as a global means of communication. In the current era of globalization, English serves as the primary language in international diplomacy, business, science, education, and technology. Its widespread use and universal status have made it a key tool for global interaction. The research provides detailed insights into the global spread of English, its role in international collaboration, and effective teaching methods.

Key words: international communication, english in globalization, global collaboration, diplomacy and business, education and technology, global language.

Роль английского языка как средства международной коммуникации

Хасанов Сухроб Шавкат угли
hasanov.suhrob7219919@gmail.com
Ассистент-преподаватель
Самаркандский государственный институт иностранных языков

Аннотация. Данное исследование посвящено анализу значения английского языка как средства международного общения. В эпоху глобализации английский язык является основным инструментом коммуникации в международной дипломатии, бизнесе, науке, образовании и технологиях. Его широкое распространение и универсальный статус делают его ключевым инструментом для взаимодействия на мировом уровне. В исследовании детально рассмотрены глобальное распространение английского языка, его значение в международном сотрудничестве и методы его преподавания.

Ключевые слова: международное общение, английский язык в глобализации, международное сотрудничество, дипломатия и бизнес, образование и технологии, глобальный язык.

Globalizatsiya jarayoni dunyodagi chegara va to'siqlarni kamaytirib, davlatlar va xalqlar o'rtasidagi iqtisodiy, madaniy va ilmiy aloqalarni yangi bosqichga olib chiqdi. Bunday o'zaro bog'liqlikda til muhim vosita hisoblanadi. Ayniqsa, ingliz tili bugungi kunda dunyoning deyarli barcha mamlakatlarida xalqaro aloqa tili sifatida xizmat qilmoqda. Bu tilning ahamiyati faqatgina muloqot vositasi sifatida cheklanib qolmay, balki iqtisodiyot, ilm-fan, texnologiya, san'at va ta'lim sohalarida yetakchi o'rinni egallashida ham namoyon bo'ladi.

Ingliz tilining xalqaro aloqalar va kommunikatsiya vositasi sifatidagi rivojlanishining boshidan Buyuk Britaniya imperiyasining mustamlaka tizimi o'rin oladi. XVIII asrda va XIX asrning boshlarida Buyuk Britaniya dunyoning ko'plab hududlarida mustamlakalar o'rnatdi va ingliz tilini bu hududlardagi boshqaruv va kommunikatsiya vositasi sifatida joriy etdi. Imperiya tarqalgan joylarda ingliz tili ta'lim, siyosat va iqtisodiyotda asosiy o'rinni egalladi (Crystal, 2003; 29). Shunday qilib, ingliz tili jahon miqyosida tarqala boshladi va turli xalqlar o'rtasida asosiy aloqalar tili sifatida foydalanildi.

Keyinchalik, XX asrda AQShning global iqtisodiy, siyosiy va texnologik yetakchilik roli ingliz tilining xalqaro miqyosdagi ta'sirini yanada kuchaytirdi. AQShning sanoat va iqtisodiy kuchi, uning dunyo bo'ylab tarqalgan madaniyati va yangi texnologiyalarni ishlab chiqishdagi yuksak pozitsiyasi ingliz tilining jahon miqyosidagi mavqeini mustahkamladi (Graddol, 1997; 45). AQShning xalqaro aloqalardagi rolini hisobga olgan holda, ingliz tili dunyoning turli burchaklarida iqtisodiy va siyosiy muhim hodisalar bilan bog'liq bo'lib, xalqaro konferensiyalar, iqtisodiy va siyosiy muzokaralarda asosan bu til ishlatiladi.

Ilmiy va texnologik sohalarida ingliz tili yana bir bor yetakchilikni qo'lga kiritdi. Xalqaro ilmiy jurnallar va maqolalarning katta qismi ingliz tilida chop etiladi, bu esa dunyo bo'ylab ilmiy tadqiqotlar va texnologiyalarni tarqatishda muhim rol o'ynaydi (Ammon, 2001; 56). Ingliz tili dasturlash tillari, texnologik mahsulotlar va global texnologik kompaniyalar faoliyatida asosiy vosita sifatida ishlatiladi. Texnologiyalar va ilm-fan sohalarida ingliz tilining ahamiyati, shu bilan birga, yangi ilmiy g'oyalar va yangiliklarning tez tarqalishiga yordam beradi. Masalan, global texnologik kompaniyalar, shuningdek, ilg'or texnologik yutuqlarni ishlab chiqadigan ilmiy markazlar ingliz tilini o'z faoliyatida asosiy vosita sifatida qabul qiladilar.

Ingliz tilining dunyo bo'ylab tarqalishidagi yana bir muhim omil madaniy ta'sirdir. Gollivud filmlari, xalqaro musiqa sanoati va ingliz tilidagi adabiyotlar bu tilning ommalashishiga katta hissa qo'shdi (Phillipson, 1992; 92). Gollivud kinolaring ko'plab davlatlarga eksport qilinadi, va bu filmlar global madaniyatni shakllantirishda katta o'rin tutadi. Shuningdek, ingliz tilidagi musiqa va adabiyotlar butun dunyo bo'ylab keng tarqalgan va xalqaro madaniy aloqalar uchun mustahkam poydevor yaratgan. Ingliz tilining madaniy ta'siri yordamida bir nechta xalqaro san'at tarmoqlari, shu jumladan, musiqa, kino va adabiyotlar o'rtasida muloqot va almashuvlar yaxshilandi, bu esa tilning global mavqeini mustahkamladi.

Ushbu omillar natijasida ingliz tili bugungi global dunyoda xalqaro aloqa va hamkorlikning ajralmas qismiga aylangan. Ingliz tilining til sifatida tarqalishi, xalqaro diplomatiya, biznes, ta'lim va ilm-fan kabi sohalarida yetakchilik qilishdagi roli uni global aloqalar va muloqotning asosi sifatida belgilab beradi. Ingliz tilining universal maqomi va keng tarqalishi natijasida bu til nafaqat xalqaro aloqalar uchun, balki har bir individual uchun ham zarur ko'nikma sifatida qaraladi. Dunyo miqyosida ingliz tilini o'rganish va qo'llash talabi yanada ortib bormoqda, bu esa uni zamonaviy dunyoda aloqalar va kommunikatsiya uchun eng asosiy vositaga aylantiradi.

Ingliz tili bugungi kunda xalqaro aloqalar, muloqot va hamkorlikda eng muhim vositaga aylangan. Uning turli sohalaridagi ahamiyati kengayib bormoqda va bir nechta sohalarida asosiy aloqa tili sifatida qo'llanilmoqda. Quyidagi sohalarida ingliz tilining roli eng sezilarli darajada ko'rinadi:

Ingliz tili ta'lim va ilm-fan sohasida muhim o'rin tutadi. Ko'plab dunyo bo'ylab universitetlar ingliz tilida o'qitish dasturlarini taklif etadi. Bu, xususan, xalqaro talabalarga ta'lim olish imkoniyatini yaratadi. Masalan, Toshkent davlat sharqshunoslik universitetida xalqaro talabalarga

mo'ljallangan ingliz tilidagi kurslar mavjud (Jumaniyozov, 2020; 123). Bu dasturlar orqali talabalar ingliz tilida ta'lim oladi va global ilmiy hamjamiyatga qo'shilishga imkon yaratadi. Ingliz tilidagi ilmiy materiallar, kitoblar va maqolalar zamonaviy ta'limning ajralmas qismiga aylangan. Bundan tashqari, ilmiy konferensiyalar va simpoziumlar ko'pincha ingliz tilida o'tkaziladi. Xalqaro ilmiy tadqiqotlar va innovatsiyalarni muhokama qilish uchun ingliz tili asosiy vosita sifatida xizmat qiladi (Toshpulatov, 2018; 77). Shu tarzda, ingliz tili nafaqat ta'lim jarayonida, balki ilmiy tadqiqotlar va ma'ruzalar orqali jahon ilmiy hamjamiyatining bir qismiga aylanish imkonini beradi.

Ingliz tili biznes va iqtisodiyot sohasida ham markaziy o'rin tutadi. Dunyoning yetakchi kompaniyalari, masalan, Google, Amazon, Microsoft va boshqa texnologik gigantlar o'z faoliyatlarini ingliz tilida olib boradilar. Bu kompaniyalar o'z ichki va tashqi aloqalarida ingliz tilini asosiy muloqot vositasi sifatida qo'llaydilar. Xalqaro shartnomalar, biznes uchrashuvlari va muzokaralar ko'pincha ingliz tilida o'tkaziladi. Ingliz tili iqtisodiy hamkorlikni rivojlantirish, turli davlatlar o'rtasidagi savdo va investitsiyalarni kengaytirish uchun zarur vositaga aylangan (Yuldashev, 2019; 98). Kompaniyalar va tashkilotlar o'rtasidagi global aloqalar, shuningdek, xalqaro investitsiyalarni jalb qilish jarayonlari ingliz tilida amalga oshiriladi.

Ingliz tili texnologiya va internet sohasida ham katta ahamiyatga ega. Internet kontentining katta qismi ingliz tilida mavjud. Bu, texnologiya va kompyuter ilm-faniga qiziqayotgan har bir shaxs uchun ingliz tilini o'rganishni zarur qiladi. Masalan, ko'pchilik kompyuter dasturlash tillari ingliz tiliga asoslangan, bu esa dasturchilar va texnologiya mutaxassislarining ingliz tilini mukammal bilishini talab qiladi. Shuningdek, internetdagi eng yirik saytlar, onlayn resurslar, va bilimlar bazasi ingliz tilida mavjud bo'lib, bu tilning texnologik va ilmiy kommunikatsiya vositasi sifatidagi rolini yana bir bor mustahkamlaydi (Mavlonov, 2020;145).

Ingliz tili nafaqat ta'lim, ilm-fan, biznes va iqtisodiyotda, balki texnologiya va internetda ham global aloqalar uchun zarur vosita bo'lib, uning roli yanada ortib bormoqda. Bugungi global dunyoda ingliz tili xalqaro aloqalar va hamkorlikning ajralmas qismiga aylanib, butun dunyo bo'ylab muloqot va ishlash uchun eng muhim vositaga aylangan.

Ingliz tilini bilish nafaqat global aloqalar va madaniyatlar bilan tanishish imkonini yaratadi, balki shaxsiy va professional sohalarida ham bir qator afzalliklarni taqdim etadi. Quyidagi afzalliklar ingliz tilini o'rganishning muhim tomonlarini ochib beradi. Ingliz tilini yaxshi biladigan odamlar ko'proq xalqaro tashkilotlar, kompaniyalar va diplomatik missiyalarda ishlash imkoniyatiga ega bo'ladi. Hozirgi kunda, ko'plab global kompaniyalar va tashkilotlar o'z faoliyatini ingliz tilida olib boradi. Shu sababli, ingliz tilini bilish nafaqat ish joylarini topish, balki yuqori lavozimlarga erishish uchun ham zarur ko'nikma hisoblanadi. O'quvchilar, ilmiy ishchilar va mutaxassislar ingliz tilida o'z sohalarida yetakchi bo'lish uchun bu tilni yaxshi bilishlari kerak (Abdullayev, 2021; 67).

Ingliz tilini o'rganish orqali inson o'zini shaxsiy rivojlantirish yo'lidagi yangi imkoniyatlarni ochadi. Dunyo madaniyati, adabiyoti, san'ati va texnologiyalari bilan yaqindan tanishish imkoniyati yaratiladi. Ingliz tilida yozilgan asarlar, ilmiy maqolalar, klassik adabiyot va zamonaviy texnologiyalarni o'qish va tushunish orqali, inson o'z dunyoqarashini kengaytiradi. Bu esa nafaqat intellektual rivojlanish, balki umumiy hayotdagi muvaffaqiyatlarga ham olib keladi (Rakhimov, 2019, 80).

Ingliz tili sayohat qilishni osonlashtiradi. Dunyoning ko'plab joylarida ingliz tili universal aloqa vositasi sifatida ishlatiladi. Sayohat qilishda ingliz tilini bilish, notanish joylarda yo'l so'rash, ma'lumot olish, muammo yuzaga kelganida yordam so'rash va boshqa turistik faoliyatlarni amalga oshirishni ancha osonlashtiradi. Ingliz tilida muloqot qilish qulayligi, sayohatchilarni o'z vaqtida va samimiy tarzda aloqa qilish imkoniyatiga ega qiladi (Ismailov, 2020; 109).

Ingliz tilini bilish nafaqat professional sohada muvaffaqiyatni ta'minlash, balki shaxsiy rivojlanish va madaniy tajriba olish imkoniyatini yaratadi. Bu til orqali insonlar nafaqat o'z sohalaridagi bilimlarni oshirishi, balki dunyo madaniyatlarini, ilm-fan va texnologiyalarini o'rganishi mumkin. Shuningdek, ingliz tili sayohat qilishda va xalqaro aloqalarda oson muloqot qilish

imkoniyatini taqdim etadi, bu esa boshqa madaniyatlar bilan yanada yaxshiroq muloqot qilish va global dunyoda muvaffaqiyatli bo'lish imkoniyatini yaratadi. Shu sababli, ingliz tili hozirgi kunda global dunyoda eng muhim vositalardan biri bo'lib qolmoqda. Insonlar bu tilni o'rganib, global muloqotning bir qismi bo'lish va o'z imkoniyatlarini kengaytirish imkoniyatiga ega bo'lmoqdalar.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Abdullayev, A. (2021). *Ingliz tili va global ish bozori* - Toshkent: Milliy, 67.
2. Ammon, U. (2001). *The Internationalization of English: Language Policy and Practice* - Berlin: De Gruyter, 56.
3. Crystal, D. (2003). *English as a Global Language* - Cambridge: Cambridge University Press, 29.
4. Graddol, D. (1997). *The Future of English?* - London: British Council, 45.
5. Ismailov, I. (2020). *Sayohat qilishda ingliz tilining o'rni* - Toshkent: Turiizm, 109.
6. Jumaniyozov, K. (2020). *Ingliz tilini o'rganishning ahamiyati* - Toshkent: Sharq, 123.
7. Mavlonov, R. (2020). *Ingliz tilining texnologiya sohasidagi ahamiyati* - Toshkent: Texnologiya, 145.
8. Phillipson, R. (1992). *Linguistic Imperialism* - Oxford: Oxford University Press, 92.
9. Rakhimov, B. (2019). *Shaxsiy rivojlanish va ingliz tilini o'rganish* - Toshkent: Ilm, 80.
10. Toshpulatov, M. (2018). *Xalqaro ilmiy aloqalar va ingliz tili* - Toshkent: Fan, 77.
11. Yuldashev, S. (2019). *Biznes va iqtisodiyotda ingliz tilining roli* - Toshkent: Iqtisodiyot, 98.